

**Спеціалізованій вченій раді Д 41.086.03
Національного університету «Одеська
юридична академія»**

вул. Фонтанська дорога, 23
м. Одеса, 65009

ВІДГУК

офіційного опонента –

**завідувача кафедри криміналістики Національного університету «Одеська
юридична академія», доктора юридичних наук, професора, член-
кореспондента Національної академії правових наук України В.В. Тіщенко
на дисертацію Дудича Андрія Васильовича
«Експерт як учасник кримінального провадження»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова
експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

Актуальність теми. Орієнтація України на побудову правової держави та впровадження загальноєвропейських цінностей істотно актуалізують наукові дослідження, присвячені безпосередньо забезпеченню прав та свобод людини у різних сферах діяльності держави. В той же час, кримінальне провадження виступає складною багатосторонньою діяльністю сукупності відповідних органів та осіб, коло яких визначено законом. У ній беруть участь як державні органи, їх посадові і службові особи, так і фізичні та юридичні особи, які здійснюють різноманітні процесуальні функції та наділені кримінально-процесуальним законом різноманітними за характером та обсягом правами і обов'язками. Однак спільним для них є те, що всі вони в тій чи іншій формі беруть участь у кримінальному провадженні, вступають між собою у процесуальні

правовідносини і, тим самим, здійснюють кримінальну процесуальну діяльність та які закріплені кримінально-процесуальним законом загальним найменуванням «учасники кримінального провадження» (п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України). У КПК України процесуальному статусу учасників кримінального провадження присвячено Главу 3 «Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження».

До учасників кримінального провадження кримінально-процесуальний закон відносить експерта як особу, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями (ст. 69 КПК України) та має право на проведення відповідно до ЗУ «Про судові експертизи» на проведення експертиз. Участь експерта у кримінальному провадженні досить суттєво впливає на можливості сторін кримінального провадження при збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Висновок експерта, що наданий особою, яка є не зацікавленою у результатах кримінального провадження, з посиланням на фундаментальні наукові положення та апробовані методики проведення дослідження, який, при необхідності, може бути перевірений, а також показання експерта є процесуальними джерелами доказів.

Нормативне закріплення основних положень участі експерта у кримінальному провадженні вимагає визначення напрямків його реалізації у правозастосовчій практиці. Так, із набранням чинності 20 листопада 2012 року Кримінального процесуального кодексу України перед науковцями у галузі кримінального процесу постала ціла низка практичних та теоретичних проблем, які потребують досить ґрунтовного аналізу та теоретичного усвідомлення по відношенню до процесуального статусу експерта. На теперішній час ще недостатньо дослідженими залишаються гарантії забезпечення процесуальних прав, свобод та законних інтересів експерта та форми його залучення сторонами кримінального провадження.

Дискусійними у кримінальному процесі залишаються елементи процесуального статусу експерта, дослідження міжнародного та зарубіжного досвіду його участі у кримінальному провадженні. В силу об'єктивних факторів,

майже недослідженими залишаються вимоги до особи експерта як учасника кримінального провадження та його місце в системі суб'єктів судово-експертної діяльності. Крім того, потребують дослідження поняття, правова природа та зміст висновку і показань експерта у кримінальному провадженні.

На теперішній час, з огляду на прийняття нового КПК України, проблемні питання, пов'язані із участю експерта у кримінальному провадженні набувають особливої актуальності та вимагають комплексного дослідження. Все це свідчить про теоретичну та практичну актуальність дисертаційного дослідження.

Дисертацію підготовлено у відповідності до плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального права, процесу і криміналістики Прикарпатського юридичного інституту «Актуальні проблеми попередження та боротьби зі злочинністю» на 2011-2015 роки, яка є складовою плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку Української державності та права» на 2011-2015 рр. (номер державної реєстрації 0110U000671).

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена метою і завданнями, що поставлені і розглянуті у дисертаційному дослідженні. Дисертація є одним із перших у кримінально-процесуальній науці України спеціальним комплексним дослідженням теоретичних, методологічних та практичних аспектів участі експерта у кримінальному провадженні за КПК України 2012 року з урахуванням практики Європейського суду з прав людини та національної судової практики. Зміст дисертації свідчить про те, що низка положень, висновків і пропозицій мають безсумнівну наукову новизну, а інші – по-новому вирішують питання, які досліджувалися раніше.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків, пропозицій визначається відповідною методологією дослідження, а також його емпіричною та теоретичною основою. Характеризуючи вказані аспекти дисертації, потрібно відзначити, що науковий характер проведеного дисертантом дослідження підтверджують поставлені та успішно вирішені ним завдання. Дисертант продемонстрував уміння критично осмислювати різні точки зору, що свідчить про високий рівень його спеціальної фахової підготовки та глибоку

обізнаність з теоретичними і практичними проблемами досліджуваної тематики. Висновки дисертанта і сформульовані ним пропозиції ґрунтуються на широкому дослідженні наукових розробок проблем процесуального статусу експерта й аналізі судової практики. Дослідження значної кількості наукових праць та аналіз широкого кола кримінальних проваджень дозволили дисертанту досить аргументовано обґрунтувати власну теоретичну концепцію щодо участі експерта у кримінальному провадженні, а також сформулювати на цій основі низку пропозицій, спрямованих на удосконалення кримінального процесуального закону.

Практичне значення одержаних результатів. Наукове дослідження, проведене А.В. Дудичем, має не тільки теоретичне, але й практичне значення. Викладений дисертантом матеріал, наведені висновки, положення та пропозиції можуть бути використані у правотворчій діяльності для вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України; у подальшому дослідженні теоретичних і прикладних проблем діяльності експерта у кримінальному провадженні; у практичній діяльності експертів, слідчих, прокурорів, слідчих суддів, суддів стосовно участі судового експерта у кримінальному провадженні на різних його стадіях.

У навчальному процесі матеріал дисертації використовується викладачами кафедри кримінального процесу і криміналістики Прикарпатського юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» (Акт про впровадження від 12 січня 2017 року).

Основні результати дисертації А.В. Дудича достатньо повно відображені у 10 наукових публікаціях, 5 з яких опубліковані у фахових виданнях, перелік яких затверджений МОН України, 1 – в іноземному виданні та 4 – у тезах доповідей на конференціях. Основні положення дисертації, що виносяться на захист, у достатньому обсязі відображені в авторефераті дисертації, зміст якого відповідає встановленим вимогам.

Оформлення дисертації та автореферату здійснене відповідно до встановлених вимог і в цілому не викликає зауважень.

Зауваження до дисертації. Оцінюючи позитивно дисертацію, основні висновки і рекомендації, викладені в ній, потрібно звернути увагу дисертанту на моменти, які потребують роз'яснення в ході захисту дисертації:

1. Багато висновків та пропозицій, що заслуговують уваги, міститься у тексті роботи, але вони, чомусь, не знайшли повного відображення у висновках до роботи в цілому.

2. У п.1.1. при дослідженні професійної діяльності експерта, її співвідношення із іншими видами діяльності та виділенням на цій підставі дисертантом загальних та особливих властивостей експертної діяльності, варто було б з'ясувати та спів ставити сутність таких понять, як «професійна діяльність експерта» (стор.21-26 дисертації) і «судово-експертна діяльність» та їх складові елементи.

3. Проблемним є питання про участь зарубіжного експерта у кримінальному провадженні України. Але в роботі позиція автора з цього приводу є незрозумілою.

4. Аналізуючи на с.101-102 таку підставу для відводу експерта як його некомпетентність, потребує уточнення позиція автора про її окреме закріплення у ст. 79 КПК України, яка безпосередньо не називає підстав для відводу, а відсилає до ст. 77 КПК України.

5. У підрозділі 2.4. «Гарантії забезпечення процесуальних прав експерта у кримінальному провадженні» дисертант аналізує гарантії незалежності експерта. У зв'язку з цим потребує уточнення позиція автора щодо віднесення до структури процесуального статусу експерта його незалежність.

6. У підрозділі 3.1. «Проведення експертизи як форма участі експерта у кримінальному провадженні» автор розкриває ряд проблем, пов'язаних із забезпеченням прав підозрюваного та обвинуваченого та їх захисника під час призначення та проведення експертизи. Разом з тим поза увагою залишаються актуальні питання участі потерпілого та інших учасників кримінального провадження під час використання даної форми застосування спеціальних знань.

7. У роботі неодноразово вказувалося на те, що можлива участь експерта у провадженні слідчих (розшукових) дій, консультування слідчого судді тощо.

Виникає питання щодо процесуального статусу такого фахівця: чи він є експертом, чи набуває статусу спеціаліста. Консультації експерта є організаційною формою взаємодії експерта зі слідчим у процесі розслідування злочинів, яка має не процесуальний характер та не відображається у будь-яких процесуальних документах. У зв'язку з цим спірною видається висловлена автором дисертації у підрозділі 3.3. «Інші форми участі експерта у кримінальному провадженні» пропозиція про необхідність закріплення у КПК України такої форми використання спеціальних знань, як консультаційна діяльність експерта.

Висновок. Зазначені вище зауваження носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, а тому потрібно зробити висновок про те, що дисертація Дудича Андрія Васильовича «Експерт як учасник кримінального провадження» відповідає п. 13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, а її автор – Дудич Андрій Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська
юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної
академії правових наук України

В.В. Тіщенко

«Підпис В.В. Тіщенка засвідчую»
проректор з наукової роботи

д.ю.н., доцент Г.О. Ульянова

